

מפגש מס' 15

דף מקורות

ספר במדבר כ"ט-ל"ג

נושא השיעור: שניים וחצי השבטים

1. מלבי"ם, במדבר ל"ב, ו-ז:

ויאמר משה - [א] מצד היושר והצדק הכי ראוי שאחיהם יבואו למלחמה ואתם תשבו פה - בשלום ובמנוחה! והגם שאמרו שא"צ (= שאין צריך) לעזרתם כי ה' הכה את הארץ והוא הלוחם בכ"ז (= בכל זאת) הם יבואו למלחמה - הגם שלא ילחמו כי ה' הנלחם להם בכ"ז יצטרכו לבא למלחמה ולעמוד על המשמר ולשאת כובד טורח המלחמה ואתם תשבו במנוחה ולא תשתתפו במשא אחיהם. ולמה תניאון - [ב] הלא במה שלא תעברו את הירדן תניאון את לב בני ישראל מעבור אל הארץ - שהם יחשבו שאתם נמנעתם מלכנס אל הארץ מפני פחד יושבי הארץ ויפחדו גם הם מעבור אל הארץ.

2. בכור שור, במדבר ל"ב, יד:

והנה קמתם - ואם תאמר: ולמה היו הולכים ראשונים יותר מן האחרים? יש לומר: לפי ששאר השבטים היו עמהם נשיהם וטפם ומקניהם וקניינם, הרנייש בלעז, ולא היו יכולים לרוץ ולבא אל המלחמה ראשונים, מפני כבדם והרנייש שלהם. אבל בני ראובן ובני גד וחצי שבט מנשה, שהניחו הרנייש שלהם בעבר הירדן, כדכתיב: גדרת צאן בננה למקננו פה וערים לטפינו (במדבר ל"ב, טז), והיו בלא הרנייש, הולכים הראשונים ומחפשים המעברות...

3. רמב"ן, במדבר ל"ב, לג:

ולחצי שבט מנשה בן יוסף - מתחלה לא באו לפניו שבט מנשה, אבל כאשר חלק הארץ לשני השבטים ראה שהיא ארץ גדולה יותר מן הראוי להם ובקש מי שירצה להתנחל עמהם, והיו אנשים משבט מנשה שירצו בה, אולי אנשי מקנה היו, ונתן להם חלקם.

4. יהושע א', יב-יח:

וְלִרְאוּבֵנִי וְלִגְדֵי וְלִחֲצִי שִׁבְטֵי הַמְּנַשֶּׁה אָמַר יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר. זָכוֹר אֶת הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה אֲתֶכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד ה' לֵאמֹר ה' אֱלֹהֵיכֶם מְנִיחַ לָכֶם וְנָתַן לָכֶם אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת. נְשִׁיכֶם טַפְכֶם וּמְקִנֵיכֶם יָשֻׁבוּ בָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה. בְּעֶבְרַת הַיַּרְדֵּן וְאַתֶּם תַּעֲבִרוּ חֲמִשִּׁים לִפְנֵי אַחֵיכֶם כֹּל גְּבוּרֵי הַחֵיל וְעֲזַרְתֶּם אוֹתָם... וַיַּעֲנוּ אֶת יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר כֹּל אֲשֶׁר צִוִּיתָנוּ נַעֲשֶׂה וְאֵל כֹּל אֲשֶׁר תִּשְׁלַחַנוּ נִלְךְ. כֹּל אֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ אֶל מֹשֶׁה כֵּן נִשְׁמַע אֵלֶיךָ רַק יְהִי ה' אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם מֹשֶׁה. כֹּל אִישׁ אֲשֶׁר יִמְרָה אֶת פִּיךָ וְלֹא יִשְׁמַע אֶת דְּבָרֶיךָ לְכֹל אֲשֶׁר תִּצְוֶנּוּ יוֹמֵת רַק חֲזַק וְאַמֵץ.

5. יהושע כ"ב, י-יב:

וַיָּבֹאוּ אֶל גְּלִילוֹת הַיַּרְדֵּן אֲשֶׁר בָּאָרֶץ כְּנָעַן וַיִּבְנוּ בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גַד וְחֲצִי שִׁבְטֵי הַמְּנַשֶּׁה שָׁם מִזְבֵּחַ עַל הַיַּרְדֵּן מִזְבֵּחַ גָּדוֹל לְמִרְאֵהוּ. וַיִּשְׁמְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִנֵּה בָנוּ בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גַד וְחֲצִי שִׁבְטֵי הַמְּנַשֶּׁה אֶת הַמִּזְבֵּחַ אֵל מוֹל אָרֶץ כְּנָעַן אֵל גְּלִילוֹת הַיַּרְדֵּן אֵל עֵבֶר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וַיִּשְׁמְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְהָלוּ כָּל עֵדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלַח לַעֲלוֹת עֲלֵיהֶם לְצַבֵּא.

6. יהושע שם, טז-יח:

כֹּה אָמְרוּ כָּל עֵדַת ה' מִה הַמַּעַל הַזֶּה אֲשֶׁר מַעֲלִתֶם בְּאֵלֵהי יִשְׂרָאֵל לְשׂוֹב הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי ה' בְּבִנוֹתְכֶם לָכֶם מִזְבֵּחַ לְמַרְדְּכֶם הַיּוֹם בַּה'. הַמַּעַל לָנוּ אֶת עוֹן פְּעוֹר אֲשֶׁר לֹא הִטְהַרְנוּ מִמֶּנּוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיְהִי הַנֶּגֶף בְּעֵדַת ה'. וְאַתֶּם תִּשְׁבּוּ הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי ה' וַיְהִי אֲתֶם תִּמְרְדוּ הַיּוֹם בַּה' וּמִחַר אֵל כָּל עֵדַת יִשְׂרָאֵל יִקְצֹף.

7. שופטים ה', יד-יח:

מני אפרים שרשם בעמלק אחריה בנימין בעמקיה מני מכיר ירדו מחקקים ומזבולן משכים בשבט ספר. ושרי ביששכר עם דברה ויששכר כן ברק בעמק שלח ברגליו בפלגות ראובן גדלים חקקי לב. למה ישבת בין המשפתיים לשמע שרקות עדרים לפלגות ראובן גדולים חקרי לב. גלעד בעבר הירדן שכן ודן למה יגור אניות אשר ישב לחוף ימים ועל מפרציו ישכון. זבלון עם חרף נפשו למות ונפתלי על מרומי שדה.

8. שופטים ח', ה-ט:

ויבא גדעון הירדנה עבר הוא ושלוש מאות האישי אשר אתו עיפים ורדפים. ויאמר לאנשי סכות תנו נא ככרות לחם לעם אשר ברגלי כי עיפים הם ואנכי רדף אחרי זבח וצלמנע מלכי מדן. ויאמר שרי סכות הכף זבח וצלמנע עתה בידך כי נתן לצבאך לחם. ויאמר גדעון לכן בתת ה' את זבח ואת צלמנע בידי ודשתי את בשרכם את קוצי המדבר ואת הברקנים. ויעל משם פנואל וידבר אליהם כזאת ויענו אותו אנשי פנואל כאשר ענו אנשי סכות. ויאמר גם לאנשי פנואל לאמר בשובי בשלום אתם את המגדל הזה.

9. שופטים כ"א, ה-יב:

ויאמרו בני ישראל מי אשר לא עלה בקהל מכל שבטי ישראל אל ה' כי השבועה הגדולה היתה לאשר לא עלה אל ה' המצפה לאמר מות יגמת וינחמו בני ישראל אל בנימן אחיו ויאמרו נגדע היום שבט אחד מישראל. מה נעשה להם לנותרים לנשים ואנחנו נשבטנו בה' לבלתי תת להם מבנותינו לנשים. ויאמרו מי אחד משבטי ישראל אשר לא עלה אל ה' המצפה והנה לא בא איש אל המחנה מיביש גלעד אל הקהל. ויתפקד העם והנה אין שם איש מיושבי יבש גלעד. וישלחו שם העדה שנים עשר אלף איש מבני החיל ויצאו אותם לאמר לכו והכיתם את יושבי יבש גלעד לפי חרב והנשים והטף. וזה הדבר אשר תעשו כל זכר וכל אשה ידעת משכב זכר תחרימו. וימצאו מיושבי יבש גלעד ארבע מאות נערה בתולה אשר לא ידעה איש למשכב זכר ויבאו אותם אל המחנה שלה אשר בארץ כנען.

10. שמואל ב' ב', ה-ז:

וישלח דוד מלאכים אל אנשי יבש גלעד ויאמר אליהם ברכים אתם לה' אשר עשיתם החסד הזה עם אדניכם עם שאול ותקברו אתו. ועתה יעש ה' עמכם חסד ואמת וגם אנכי אעשה אתכם הטובה הזאת אשר עשיתם הדבר הזה. ועתה תחזקנה ידיכם והיו לבני חיל כי מת אדניכם שאול וגם אתי משחו בית יהודה למלך עליהם.

11. מלכים ב' ו', לב-לג:

בימים ההם החל ה' לקצות בישראל ויכם חזאל בכל גבול ישראל. מן הירדן מזרח השמש את כל ארץ הגלעד הגדי והראובני והמנשי מערער אשר על נחל ארנן והגלעד והבשן.